

2018 US midterm election: เลือกตั้งกลางเทอม บียต่อนโยบายเศรษฐกิจสหรัฐฯ

Event

- ผลการนับคะแนนเบื้องต้นในการเลือกตั้งกลางเทอมสหรัฐฯ ในวันที่ 6 พฤศจิกายน 2018 (ผลการนับคะแนนยังไม่เสร็จในบางรัฐ) เผยว่าพรรคเดโมแครตสามารถคว้าชัยได้คะแนนเสียงครองที่นั่งส่วนใหญ่ในสภาผู้แทนราษฎรซึ่งได้ที่นั่ง 225 คน ขณะที่พรรครีพับลิกันซึ่งเป็นพรรคสังกัดของประธานาธิบดีทรัมป์ได้ที่นั่ง 197 คน อย่างไรก็ตาม พรรครีพับลิกันยังคงครองเสียงข้างมากในวุฒิสภาซึ่งพรรครีพับลิกันได้ที่นั่ง 51 คน ขณะที่พรรคเดโมแครตได้ที่นั่ง 46 คน (รวมสมาชิกวุฒิสภาที่ไม่สังกัดพรรคการเมือง) ทำให้สภาองเกรสในอีก 2 ปีข้างหน้าอยู่ในสภาวะที่ประธานาธิบดีกับเสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎรไม่ได้มาจากพรรคเดียวกัน

Analysis

- ผลการเลือกตั้งที่มีเสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามาจากคนละพรรคซึ่งเป็นไปตามที่ตลาดคาด ตลาดการเงินโลกในภาพรวมตอบสนองในเชิงบวก ในการเลือกตั้งครั้งนี้ประกอบไปด้วยการเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด 435 คน จากผลการนับคะแนนเผยว่าพรรคเดโมแครตได้ที่นั่งส่วนใหญ่ในสภาผู้แทนราษฎรและได้ที่นั่งเกินครึ่ง (218 คน) ไปอย่างน้อย 7 คน ในขณะที่วุฒิสภามีการเลือกตั้งเพียง 1 ใน 3 ของสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมด 100 คน ซึ่งผลคะแนนพรรครีพับลิกันยังคงครองเสียงข้างมากในวุฒิสภา โดยมีที่นั่งมากกว่าพรรคเดโมแครตอย่างน้อย 2 คน (รูปที่ 1) ซึ่งผลการเลือกตั้งค่อนข้างเป็นไปตามที่ตลาดคาดการณ์ไว้ ทำให้ดัชนีตลาดหลักทรัพย์ S&P 500 ปรับสูงขึ้น 2.12% และตลาดหลักทรัพย์ทั่วโลกในภาพรวมตอบสนองในเชิงบวกจากการที่นักลงทุนคลายความกังวลเกี่ยวกับผลการเลือกตั้ง ขณะที่ดัชนีค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ปิดตลาดอ่อนค่าเล็กน้อย 0.12% สำหรับเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ ยังคงเคลื่อนไหวแข็งค่าเล็กน้อยมาอยู่ที่ราว 32.88 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ
- ผลการเลือกตั้งกลางเทอมไม่ได้ส่งผลต่อนโยบายการค้าของสหรัฐฯ โดยตรง เนื่องจากนโยบายการค้าเป็นอำนาจพิเศษของประธานาธิบดี แม้ว่าพรรครีพับลิกันจะสูญเสียเสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎรให้แก่พรรคเดโมแครต แต่เนื่องจากนโยบายการค้าของสหรัฐฯ รวมถึงมาตรการกีดกันทางการค้าเป็นอำนาจของประธานาธิบดีโดยตรง ซึ่งปัจจุบันการใช้มาตรา 301 ของกฎหมายการค้าสหรัฐฯ (Trade Act of 1947) และมาตรา 232 ของกฎหมายการขยายการค้าสหรัฐฯ (Trade Expansion Act of 1962) ประธานาธิบดีสามารถออกคำสั่งพิเศษได้โดยไม่ต้องผ่านการรับรองจากสภาองเกรส ทำให้ผลการเลือกตั้งกลางเทอมครั้งนี้ไม่ได้ส่งผลต่อทิศทางความสัมพันธ์และนโยบายการค้าระหว่างสหรัฐฯ และจีนภายหลังการเลือกตั้ง โดยเฉพาะมาตรการขึ้นภาษีนำเข้าสินค้าจีนตามมาตรา 301 ที่สมาชิกทั้งสองพรรคในสภาองเกรสเห็นพ้องต้องกันในประเด็นการค้าที่ไม่เป็นธรรมชาติของจีนต่อสหรัฐฯ จากประเด็นการบังคับการถ่ายโอนเทคโนโลยี ผนวกกับความต้องการลดการขาดดุลทางการค้ากับจีนของประธานาธิบดีทรัมป์ ทำให้ประเด็นความเสี่ยงสงครามการค้าสหรัฐฯ และจีนยังคงมีแนวโน้มที่จะรุนแรงยังมีอยู่ อย่างไรก็ตาม หากเห็นว่ามาตรการกีดกันทางการค้าส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจสหรัฐฯ ประธานาธิบดีทรัมป์อาจมีท่าทีลดความรุนแรงลง เนื่องจากการขึ้นภาษีนำเข้าสินค้าจีนในระยะถัดไปมีแนวโน้มกระทบหมวดสินค้าอุปโภคบริโภคในสัดส่วนที่สูงกว่า

การขึ้นภาษีในรอบที่ผ่านมา (อ่านเพิ่มเติมที่ EIC Outlook ฉบับไตรมาส 4/2018: 2018 US midterm election กับภัยต่อเศรษฐกิจสหรัฐฯ และโลก)

■ การออกร่างกฎหมายใหม่มีแนวโน้มยืดเยื้อและใช้เวลาในการเจรจาและฝ่ายบริหารมีแนวโน้มออกคำสั่งพิเศษโดยไม่ผ่านสภาสองนครสมากขึ้น รวมถึงเพิ่มความเสี่ยง **government shutdown** ในระยะต่อไป เมื่อพรรคเดโมแครตได้เสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎร ขณะที่พรรครีพับลิกันครองเสียงข้างมากในวุฒิสภา ทำให้กฎหมายที่ผ่านสภาผู้แทนราษฎรมีโอกาสถูกปิดกั้นในวุฒิสภาสูงขึ้น ฉะนั้นการออกกฎหมายภายหลังการเลือกตั้งจะมีแนวโน้มต้องใช้การประนีประนอมกันในสภาสองนครสมากขึ้น ซึ่งหากพรรครีพับลิกันต้องการให้ร่างกฎหมายได้รับความเห็นชอบในสภาผู้แทนราษฎรอาจต้องแลกกับการยอมแก้ไขรายละเอียดบางส่วนหรือให้ร่างกฎหมายที่เสนอโดยพรรคเดโมแครตผ่านความเห็นชอบในวุฒิสภา เป็นไปในแนวทางคานอำนาจซึ่งกันและกัน แต่จะส่งผลให้การผ่านร่างกฎหมายใหม่ในสภาสองนครสมีความล่าช้ากว่าช่วง 2 ปีที่ผ่านมา ทำให้มีแนวโน้มที่ประธานาธิบดีทรัมป์จะแก้ปัญหาด้วยวิธีการใช้คำสั่งพิเศษสั่งการหน่วยงานรัฐโดยตรงภายใต้อำนาจของฝ่ายบริหารที่ไม่ต้องผ่านการเห็นชอบจากสภาสองนครส อย่างไรก็ตาม บางนโยบายที่ยังคงต้องผ่านสภาสองนครสมีแนวโน้มใช้เวลานานขึ้นและมีความไม่แน่นอน เช่น นโยบายการปฏิรูปภาษี และงบประมาณรายจ่ายภาครัฐ ซึ่งฝ่ายบริหารของประธานาธิบดีจะต้องทำงานหนักขึ้นในการลอบบี้นโยบายต่างๆ หากต้องการให้ผ่านสภาผู้แทนราษฎร

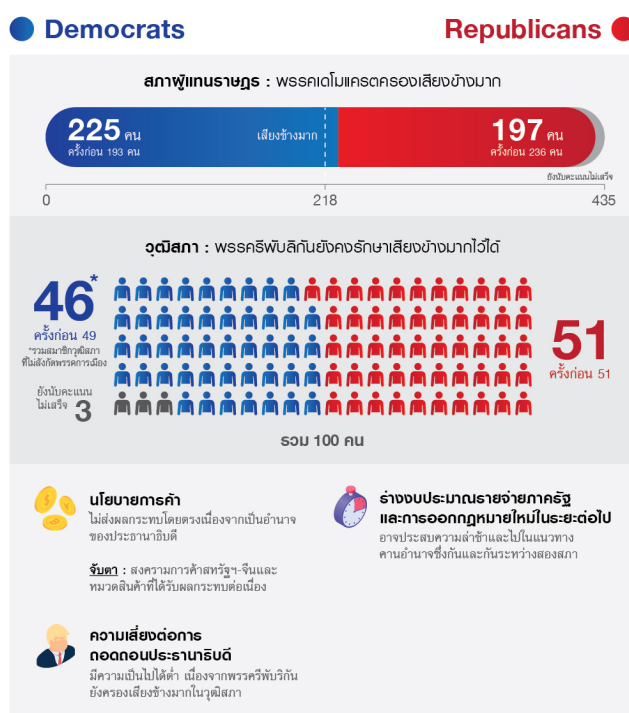
- **นโยบายการปฏิรูปภาษี (tax reform 2.0)** เป็นนโยบายที่เสนอโดยพรรครีพับลิกัน ซึ่งเน้นเรื่องขยายการลดภาษีบุคคลธรรมดาและเพิ่มค่าลดหย่อนเพื่อกระตุ้นการบริโภค โดยในรายละเอียดพรรครีพับลิกันต้องการให้การลดภาษีนั้นเป็นการลดแบบถาวร (จากเดิมที่ลดภาษีจนถึงปี 2025 สำหรับ the Tax Cuts and Jobs Act of 2017) แต่พรรคเดโมแครตมีท่าทีไม่สนับสนุนการลดภาษีเป็นการถาวร การออกนโยบายภาษีส่วนเพิ่มนี้จึงอาจพบอุปสรรคในการผ่านร่างกฎหมายในสภาสองนครส
- **งบประมาณรายจ่ายภาครัฐ** มีความเสี่ยงที่สภาสองนครสจะไม่สามารถตกลงงบประมาณกับฝ่ายบริหารของประธานาธิบดีได้ตามกำหนดเวลาจนนำไปสู่การปิดทำการของหน่วยงานรัฐ (government shutdown) ซึ่งรวมถึงประเด็นการขยายเพดานหนี้สาธารณะของสหรัฐฯ (US debt ceiling) ในปี 2019 ด้วย

■ พรรคเดโมแครตจะหาทางตรวจสอบประธานาธิบดีมากขึ้น แต่ความเสี่ยงต่อประเด็นการถอดถอนประธานาธิบดีมีความเป็นไปได้ต่ำในทางปฏิบัติ สภาผู้แทนราษฎรซึ่งมีพรรคเดโมแครตครองเสียงข้างมากมีแนวโน้มตั้งคณะกรรมการเพื่อสอบสวนประธานาธิบดี โดยเฉพาะประเด็นเรื่องการหลบเลี่ยงภาษี และการมีส่วนรู้เห็นกับรัสเซียเพื่อเข้าแทรกแซงการเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐฯ ในปี 2016 อย่างไรก็ตาม กระบวนการถอดถอนประธานาธิบดีสหรัฐฯ จะต้องให้สภาผู้แทนราษฎรโหวตสนับสนุนการถอดถอนเกินครึ่งหนึ่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด จากนั้นส่งเรื่องให้วุฒิสภาโหวตเห็นชอบอย่างน้อย 2 ใน 3 ของสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมด ทราบไคที่พรรครีพับลิกันยังคงครองเสียงส่วนใหญ่ในวุฒิสภาและไม่ให้ความร่วมมือ ความเสี่ยงการถอดถอนประธานาธิบดีจะต่ำและมีเป็นไปได้ยากในทางปฏิบัติ แม้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งครองเสียงส่วนใหญ่โดยพรรคเดโมแครตจะเสนอญัตติถอดถอนประธานาธิบดีก็ตาม

Implication

นโยบายที่ตึงการค้ำของสหรัฐฯ โดยเฉพาะการขึ้นภาษีสินค้านำเข้าเงินยังคงมีแนวโน้มส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยผ่านการส่งออกต่อเนื่องในปี 2019 การดำเนินนโยบายที่ตึงทางการค้ายังคงเป็นอำนาจของประธานาธิบดีทรัมป์ ทำให้สงครามการค้าระหว่างสหรัฐฯ และจีนยังคงเป็นประเด็นที่ต้องจับตา เนื่องจากไทยมีห่วงโซ่อุปทานการผลิตสินค้ากับจีนโดยเฉพาะในหลายหมวดสินค้า เช่น พลาสติก ยางพารา แผงวงจรไฟฟ้า คอมพิวเตอร์และส่วนประกอบ ฯลฯ และหากเศรษฐกิจจีนเริ่มมีการชะลอตัวจะทำให้การส่งออกไทยมีแนวโน้มชะลอลงตามการชะลอของเศรษฐกิจจีนซึ่งได้รับผลกระทบจากสงครามการค้า หากการเจรจาระหว่างสหรัฐฯ และจีนไร้ข้อสรุปมีความเป็นไปได้ที่สหรัฐฯ จะดำเนินการขึ้นภาษีสินค้านำเข้าจากจีนเพิ่มเติมและการตอบโต้จากจีนจะยังคงมีอยู่ ธุรกิจไทยที่พึ่งพาการส่งออกไปยังสหรัฐฯ และจีนจำเป็นต้องติดตามทิศทางนโยบายการค้าของสหรัฐฯ ในระยะข้างหน้าอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอาจมีการประชุม G20 นอกรอบระหว่างประธานาธิบดีทรัมป์และประธานาธิบดีสี จิ้นผิง ที่อาร์เจนตินาซึ่งจัดขึ้นในวันที่ 30 พฤศจิกายนนี้ โดยกำหนดการเจรจาเพื่อแก้ไขความขัดแย้งทางการค้าระหว่างสหรัฐฯ และจีน

รูปที่ 1: สรุปผลการเลือกตั้งกลางเทอมสหรัฐฯ ปี 2018

หมายเหตุ : รายงานผลการนับคะแนนตามเวลาประเทศไทย ณ วันที่ 9 พฤศจิกายน 2018

โดย: ดร. ธนพล ศรีรัฐพงษ์ (thanapol.sriathanpong@scb.co.th)
ชินโชติ เถรปัญญาภรณ์ (chinnachod.thaerapanyporn@scb.co.th)
Economic Intelligence Center (EIC)
ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)
EIC Online: www.scebic.com